



دوره آموزشی :

مبانی حقوق در امور کارشناسی

مدرس: دکتر محمد باقر مداح

# وظایف قانونی کارشناس رسمی دادگستری مطابق ق.آ.د.م

- فلسفه کارشناسی در قضاوت و محاکم و صدور رای
- قاضی -مسئول رسیدگی به پرونده- صدور رای عادلانه - مسلط بر علم حقوق (باید باشد)
- در تمام علوم نمیتواند تخصص داشته باشد- از این رو نیاز به راهنمایی فرد متخصص و معتبر دارد.
- نظرات فرد متخصص و معتبر راهنما- کمک به قاضی و بازپرس پرونده در کشف حقیقت
- کارشناس یعنی دانای کار - کسی که در یک علم یا فن دارای تخصص است و کارشناس رسمی یعنی کسی که بطور رسمی و قانونی در مورد یک موضوع تخصصی نظر می دهد و آنرا بررسی میکند.
- -در واقع کارشناس رسمی دادگستری به واسطه تحصیلات و تجربه خودش در یک حرفه یا علم به اندازه ای تبحر دارد که نظر او ملاک رای قرار میگیرد.
- ارجاع به کارشناسی یکی از ادله اثبات دعوی است که ۱- به درخواست شخص قاضی و یا ۲- به درخواست طرفین دعوی یا یکی از آنها مورد استفاده قرار میگیرد
- کارشناس رسمی دادگستری - در یک زمینه تخصصی دارای تخصص هستند + در رشته تخصصی خودشان دارای پروانه کارشناسی رسمی از کانون می باشند پس کارشناس رسمی یک شغل نیست بلکه اعتباری است که به افراد متخصص داده میشود تا در مواقع ضرورت از تخصصشان استفاده شود

# وظایف کارشناس رسمی دادگستری:

- ۱- حفظ اسرار - در صورت تخلف - علاوه بر کیفر انتظامی به مدت ۶ ماه تا ۲ سال صبر تادیبی محکوم خواهد شد.
- ۲- ممنوعیت دریافت هروجه یا مال از اشخاص ذینفع غیر از آنچه دادگاه یا آیین نامه وزارت دادگستری (همچو تعرفه) معین نموده است.
- در صورت تخلف - به مجازات رشوه گیرنده محکوم
- در مواردی که تادیبه دستمزد کارشناسی کلا یا بعضا به عهده معسر باشد - کارشناس باید نسبت به معسر موقتا مجانی رسیدگی و اظهار نظر نماید .
- در صورتی که دادگاه یا مقام تعیین کننده کارشناس رسیدگی مجانی را مقتضی بداند هر کارشناس رسمی مکلف به انجام میباشد. و تعداد آن نسبت به هریک نباید در سال از سه مورد تجاوز نماید.
- هزینه مسافرت کارشناسان براساس کیلومتر شمار مقرر شده است. هرگاه به واسطه سازش اصحاب دعوا کارشناسی موقوف شود - کارشناسان به تناسب وقتی که در مقدمات صرف نمودند دستمزد خواهند گرفت.
- ۳- رعایت نزاکت در انشا گزارشات
- ۴- انجام بایگانی نامه ها و ارجاعات کارشناس در دفاتر منظم
- ۵- حضور بموقع در جلسه دادرسی در اوقات تعیین شده توسط مقام صلاحیت دار- مگر اینکه عذر موجهی داشته باشد

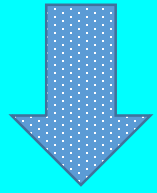
# اعتبار نظریه کارشناس رسمی دادگستری:

- یکی از مهمترین ادله اثبات دعوی در امور حقوقی -ارجاع پرونده به کارشناس است.
- ارجاع امر به کارشناس به خصوص در مواردی که پرونده جنبه های فنی و تخصصی دارد-برای دادگاه یک امر ضروری است
- حال سوالاتی که مطرح میشود:
- اعتبار نظریه کارشناسی در امور حقوقی چقدر است؟
- آیا دادگاه مکلف به پیروی از نظر کارشناس است یا خیر؟
- هرگاه دادگاه تشخیص دهد که موضوع پرونده ای فنی و تخصصی است با صدور قرار کارشناسی انجام برخی امور را به کارشناس رسمی واگذار میکند.
- -قرار کارشناسی-ارجاع پرونده از طرف قاضی در مورد موضوع یا موضوعاتی که نظر کارشناس نسبت به آن لازم است (ماده ۲۵۷ ق.آ.د.م)

- - در جریان رسیدگی لازم است تا کارشناس در مهلت مقرر به مطالعه پرونده و معاینه محل و... بپردازد و در مهلت مقرر هم اظهار نظر کارشناسی نماید به همین دلیل اصل اثبات حق یا مقدار حقی که به طرفین دعوا تعلق میگیرد بر اساس نظریه کارشناسی است.
- در برخی موارد کارشناسی ممکن است بدلیل وجود برخی موانع کارشناس قادر به ارائه نظریه صحیح و بواقع نباشد. مثلا نفع شخصی در دعوا باشد یا خصومتی با یکی از طرفین و ..... که در نهایت منجر به شائبه در اظهار نظر نادرست گردد- مصادیق رد کارشناس- در این صورت شخص کارشناس باید از اظهار نظر امتناع نماید و کتباً اعلام نماید.
- تبصره ۲ ماده ۱۸ قانون کاشناسان رسمی دادگستری- همان جهات رد دادرسی مندرج در ق آ د م میباشد در غیر اینصورت- مرتکب تخلف میشود و محکوم به مجازات های انتظامی در قانون
- البته در صورت وجود یکی از این جهات هریک از طرفین دعوا هم میتوانند این موضوع را اعلام کنند- کارشناس باید امتناع نماید.
- -در ماده ۹۱ ق آ د م -جهات رد- قرابت نسبتی یا سببی تا درجه سوم با یکی از طرفین دعوا- قیم یا مختوم یکی از طرفین باشد یا متکفل یا همسر- وارث یکی از طرفین باشد خود همسر یا فرزند) - قبل از اظهار نظر کرده باشد در موضوع اقامه شود -دعوی حقوقی یا جزایی مطرح باشد (بین خود همسر یا فرزند) (یا قبل از مطرح شده و از تاریخ صدور حکم قطعی دو سال نگذشته باشد - نفع شخص خود و فرزند همسر
- بطور کلی روابط خویشاوندی و نفع کارشناس در پرونده از موارد رد وی محسوب میشود.

# اعتبار نظریه کارشناس رسمی دادگستری:

- در ماده ۲۶۵ ق آ د م اعتبار نظر کارشناسی در امور حقوقی مورد بررسی قرار گرفته است.
- ۲۶۵ ق آ د م : در صورتیکه نظر کارشناس با اوضاع و احوال محقق و معلوم کارشناسی مطابقت نداشته باشد دادگاه به آن ترتیب اثر نخواهد داد.
- دلیل تنظیم این ماده: اگر دادگاه مکلف به پیروی نظر کارشناسی باشد به نوعی صلاحیت قضاوت کردن به کارشناس داده شده که خلاف قانون است.
- در مقابل — اگر نظریه کارشناس با اوضاع و احوال مورد کارشناسی مخالفت نداشته باشد — دادگاه میتواند از آن پیروی کند.
- پس: تا زمانیکه نظریه کارشناس مطابق اوضاع و احوال است اعتبار دارد.



## اعتراض به نظر کارشناس:

- مطابق ماده ۲۶۰ ق.آ.د.م - حق اعتراض به هریک از طرفین دعوا داده شده تا به نظریه کارشناسی در مهلت مقرر اعتراض کنند.
- -طرفین دعوا میتوانند ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ به دادگاه مراجعه کنند و با ملاحظه نظریه کارشناس چنانچه اعتراض دارند به طور کتبی به دادگاه اعلام نمایند.
- اگر اعتراض موجه به تشخیص دادگاه باشد ناشی از ابهام یا نقص کاوشها و تحقیقات کارشناس-ابلاغ به کارشناس بعنوان توضیح از کارشناس و نظریه تکمیلی -رفع ابهام

## مهلت اظهار نظر کارشناس:

- قرار کارشناسی معمولاً برای آن صادر میشود که پرونده آماده صدور رای قطعی است
- بنابراین مدت اظهار نظر کارشناس باید در آن درج شود تا پرونده برای مدت نامعلومی بلا تکلیف نماند.
- مهلت اعلام نظر کارشناس باید متناسب با تحقیقات باشد ضمن اینکه از اطاله دادرسی هم بکاهد و به نوعی منجر به تاخیر نشود.
- مطابق ماده ۲۶۲ ق آ د م - کارشناس باید در مدت مقرر نظر خود را کتبا تقدیم دارد مگر اینکه موضوع از اموری باشد که اظهار نظر در آن مدت میسر نباشد. در این صورت به تقاضای کارشناس دادگاه مهلت مناسب دیگری تعیین و به کارشناس و طرفین اعلام میکند. در هر حال اظهار نظر کارشناس باید صریح و موجه باشد - هم فرصت کافی داشته باشد هم پرونده با وقفه مواجه نشود.
- ضمانت اجرای عدم اظهار نظر کارشناس در مدت معین - ماده ۲۶۲ ق آ د م در ادامه ماده:
- هرگاه کارشناس ظرف مدت معین نظر خود را کتبا تحویل دادگاه ننماید کارشناس دیگری تعیین میشود. چنانچه قبل از انتخاب و اخطار به کارشناس دیگر نظر کارشناس به دادگاه واصل شود، دادگاه به آن ترتیب اثر میدهد و تخلف کارشناس را به مرجع صلاحیت دار اعلام مینماید.



# دستمزد کارشناس رسمی:

- زمان صدور قرار کارشناسی حقوق کارشناس یا دستمزد نماینده دادگاه هم تعیین میشود/ ماده ۲۵۹: پرداخت دستمزد کارشناس به عهده متقاضی است.
- ماده ۲۶۴ ق آ د م - دادگاه حق الزحمه کارشناس را با رعایت کمیت و کیفیت و ارزش کار تعیین میکند هرگاه پس از اظهار نظر کارشناس معلوم شود که حق الزحمه تعیین شده متناسب نبوده است مقدار آنرا به طور قطعی تعیین و دستور وصول آنرا میدهد.
- نکته: کارشناس اگرچه در دادن پروانه و نظارت بر انجام وظیفه آنها در دادگستری نقش مهمی دارد اما اصولاً حقوقی به آنها پرداخت نمیشود و حقوق پرداخت شده به عهده طرفین دعوا میباشد.
- نکته: برای پرداختن حق الزحمه کارشناس رسمی نیازی به صدور رای بر پایه نظریه وی یا حتی دور رای به طور کلی نیست.
- در هر صورت کارشناس مستحق دریافت حق الزحمه کارشناسی می باشد. ضمن اینکه هرگاه کارشناس اقدام به کارشناسی کرده باشد ولی بعلمت خارج از اختیار وی بوده اجرای کارشناسی منتفی شود باز هم مستحق دریافت دستمزد با کار انجام شده میباشد.

## حقوق قانونی کارشناس رسمی دادگستری:

- کارشناس پس از دریافت پروانه کارشناسی با رعایت مقررات از حقوق مربوطه برخوردار گردیده و محرومیت دائم یا موقت مستلزم حکم از دادگاه انتظامی کانون است که در این خصوص قابل تجدیدنظر در دادگاه تجدید نظر کارشناسان رسمی خواهد بود.
- - در خصوص توهین به کارشناس حین انجام وظیفه اگرچه براساس ماده ۲۰ لایحه قانونی مربوط به استقلال کانون کارشناسان رسمی دادگستری توهین به کارشناس حین انجام وظیفه یا به سبب آن جرم شمرده میشود اما در ق ک ک ر د چنین جرمی پیش بینی نشده است.
- - در خصوص دستمزد کارشناس برابر ماده ۶ (تعرفه دستمزد) که در تاریخ ۸۴/۵/۲۳ به تصویب رییس قوه قضاییه رسید کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مکلفند در صورت درخواست کارشناس یا کارشناسان مربوطه دستمزد را طبق تعرفه و در صورتیکه قبلاً قابل برآورد نباشد بطور علی الحساب به حساب مخصوص تودیع و قبض آنها در پرونده پیوست نمایند. در اینصورت کارشناس مکلف است پس از تودیع دستمزد به انجام کارشناسی اقدام نماید.
- - کارشناس رسمی باید در محدوده مقررات و قرار کارشناسی انجام وظیفه نماید در غیراینصورت قابل تعقیب انتظامی بوده و مجازاتهای انتظامی نسبت به آنها قابل اجرا خواهد بود. ضمن اینکه اجرای ذاتی کارشناس طبق قرار و در محدوده مقررات برای شخص کارشناس کلیه حق و حقوق مربوطه را خواهد داشت.

# انواع مسئولیت های کارشناسان رسمی دادگستری:

- کارشناسان رسمی دادگستری در قبال نظراتی که ابراز می کنند ممکن است بر حسب مورد دارای یک از مسئولیتهای زیر باشد:
- ۱- مسئولیت انتظامی کارشناس رسمی دادگستری-مرجع رسیدگی کننده همانطور که بیان شد دادسرا و دادگاه انتظامی کانون کارشناسان است.
- ۲- مسئولیت مدنی کارشناس رسمی دادگستری-مبتنی بر تقصیر است که از جهت ایراد خسارت مادی و معنوی در اثر نظرات ابرازی ممکن است پیدا کند. آثار مسئولیت مدنی کارشناسان همان جبران ضرر بوجود آمده میباشد که کارشناس عامل زیان ملزم به جبران خسارت میباشد. جهت طرح دعوی مطالبه خسارت مادی یا معنوی علیه کارشناس باید سه رکن وجود داشته و ثابت شود که میان تلف کارشناس و نظریه کارشناسی وی به عنوان فعل زیانبار از یک طرف و ورود خسارت از طرف دیگر رابطه علیت وجود داشته باشد. به نحوی که اگر این نظریه نبود آن خسارت ادعایی نیز ایجاد نمیشد.
- جهت مطالبه خسارات فوق میتوان با استناد به ماده ۳۳۱ ق م و قانون مسئولیت مدنی مصوب ۳۹/۲/۷ کمیسیون مشترک خاص دو مجلس همچنین دلایل مثبت تقیر کارشناس و رابطه پیش گفته بر حسب مبلغ خسارت مورد مطالبه در دادگاه عمومی حقوقی یا شورای حل اختلاف محل اقامت کارشناس طرح دعوی نمود.
- ۳- مسئولیت کیفری کارشناس رسمی دادگستری-هر کارشناس رسمی به جهت اعلام نظر عمومی خلاف واقع ممکن است تحت عنوان جعل مفادی و یا مادی تحت پیگرد قانونی قرار گیرد - اشاره ی ماده ۳۷ ق ک ک ر د به همین امر است.
- رسیدگی به شکایات کیفری در دادسرای عمومی انقلابی مرجعی است که نظریه کارشناسی به آنجا ارائه شده است.

فهرست انواع تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی  
دادگستری و مرکز کارشناسان رسمی قوه قضاییه به  
همراه مواد قانونی هر تخلف و درجه مجازات آنها:

- \* تخلفات و مجازاتهای انتظامی کارشناسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری تابع بندهای الف و ب ماده ۲۶ ق. ک. ک. ر. د مصوب مجلس شورای اسلامی (۸۱/۱/۱۸) و تایید شورای نگهبان (۸۱/۱/۲۸)

- ولی ....

- \* کارشناسان کانونهای مشاوران حقوقی وکلا و کارشناسان قوه قضاییه با ارجاع ماده ۲۷ آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ ق سوم توسعه مصوب ۸۱/۶/۱۳ رئیس قوه قضاییه با الحاقیه بعدی تابع قانون صدر الذکر است - با این قید که تا قبل از دستورالعمل اجرایی تبصره ماده ۲۷ آیین نامه اجرایی ماده ۱۸۷ ق سوم توسعه و صوب ۸۶/۶/۲۴ رئیس قوه قضاییه - این کانون تشکیلات منسجم انتظامی نداشت و به موجب تبصره ۲۷ آیین نامه فوق مرکز هیئت موضوع ماده ۲ آیین نامه مرجع اعمال این تنبیهات بود.

- اما بعد از دستور العمل ذکر شده و تشکیل دادسرا و دادگاه انتظامی که موید تشکیلاتی مشابه کانون کارشناسان رسمی دادگستری است این مراجع مسئول کشف تخلف تعقیب دادگاه انتظامی کارشناس متخلف و اعمال مجازاتهای انتظامی نسبت به وی شدند.

• نحوه بیان درجات مجازاتهای انتظامی در ماده ۲۶ ق ک ک ر د به لحاظ عدم قید آنها در مقابل مجازات هریک وجود عنصر قانونی یکی از تخلفات در آیین نامه اجرایی ق ک ک ر د و ارجاع آن به ماده ۲۶ این قانون کمی کار انطباق هر مورد تخلف و تعیین مجازات انتظامی آن را مشکل نموده است..

• در نتیجه با تفکیک انواع تخلفات و تعیین درجه مجازات انتظامی آن با عنصر قانونی مرتبط به دسته بندی و تبیین قانون خواهیم پرداخت:



رتبه نوع مختلف عنق ماکونی نوع مجازات شفا

۱	سوختن یا ارتطاب اعمال نفسانی با ششون و حریت کمرین ؟ شطیت و زردی در کمر یا کمر کمر قوه یا کمر نواز از انحصار	ماده ۶۵ و ۶۶ و ۶۷ صبر ۱۸، ۱۸، ۱۸ (مجلسه در کلاس)	درجه ۱ تا ۳
۲	عدم حضور در درجه صالحه در وقت معرودین عنق و صبر	ماده ۲۲ و ۲۳	درجه ۱ تا ۳
۴	کوسل و معاذیری که خلاف بودن آن بعد از آنست که	ماده ۲۶ و ۲۷	درجه ۱ تا ۳
۳	مسامحه و سهل انگاری در احوال نظر	ماده ۲۴ و ۲۵	درجه ۱ تا ۳
۵	تسلیم و مدارک؛ آشنی می دانند و حق در کمال اندازند یا استع از تسلیم مدارک؛ آئی می گویم ... ..	ماده ۲۴ و ۲۵	درجه ۳ تا ۵
۶	سوختن یا ارتطاب اعمال خلاف شرفات شفا	ماده ۲۲ و ۲۳	درجه ۳ تا ۵

ردیف	نوع عمل	کسوف یا کسوف	نوع خورشید یا ماه
۷	تقصیر قوسین و استوائ در اضلاع افق کائنات	نقطه ۲ ماده ۲۲ قوس	درجه ۳، ۵
۸	انجم کائنات که در اضلاع افق کائنات وجود دارد	نقطه ۷ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۹	و اما کائنات که در اضلاع افق کائنات که خارج از افق کائنات است	نقطه ۸ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۱۰	انجم کائنات که در اضلاع افق کائنات واقع و سانی	نقطه ۹ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۱۱	انجم کائنات که با یکدیگر از این جهت آن متعین است	نقطه ۱۰ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۱۲	افت و اسرار اول در حرمان	نقطه ۱۱ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۱۳	افعال با وجه اتمال صورت با در تعویذ کسوف و خسوف	نقطه ۱۲ ماده ۲۲ قوس	درجه ۵، ۲
۱۴	انجم کائنات که در اضلاع افق کائنات که در این جهت است یا اشیاء قدس شرایع مانوی را اخذ می کند	نقطه ۱۳ ماده ۲۲ قوس	مجلسه درجه ۴

نوع خورشید یا ماه (۸)



۱۵ عدم تعدد کدانه و کاشی

ماده ۲۶ ق. گ. د.

مکتب پسرانه وزارت اسطفا  
خون سلس

احراز زوال شهاریه :  
۱) آدرس مرامم یا یکی از معینان این شهرداری  
۲) آدرس و نامت

۱۶

ماده ۲۷ ق. گ. د.

توسعه کاشی  
توسعه حیات صدیره معاون  
- عدم تعدد کدپشته و  
- ارسال سفید به دارگاه اسطفا

۳) راستن نامت ابر  
۴) نه استن کدپشته کتبی  
۵) نه استن اعتبار  
۶) عدم عضویت در گروهی غیر قانونی

۱۷

انتهای نظر خلاف واقع بعدم در تمام ماده  
در استن کدپشته کتبی

ماده ۳۷ ق. گ. د.

بازت حاصل در اسطفا  
شرح  
ق. مذبذات اسطفا

باستعدت

۱۸ عدم برداشت ۵۰٪ حق فروش کاشی در صندوق کارکنان

مقبوضه ۱ ماده ۳۹ ق. گ. د. اسطفا  
مصرف ۷، ۲، ۸۲ حیات فزوان

دوره ۳ تا ۵

## مجازات‌ها به ترتیب درجه :

### ماده ۲۶

- ۱-توبیخ با درج در پرونده کارشناس در کانون
- ۲-محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی برای مدت یکسال
- ۳-محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی برای مدت سه سال
- ۴-محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یکسال
- ۵-محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از یکسال تا سه سال
- ۶-محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی

- تبصره-اعمال ارتكابی كارشناس چنانچه علاوه بر تخلف انتظامی / واجد وصف كیفری باشد-دادگاه انتظامی مكلف است -ارسال عین پرونده به مرجع قضایی صلاحیتدار

- تبصره-هیئت مدیره هر كانون مكلف است از تمدید پروانه كارشناسی رسمی كسانی كه سه بار ظرف سه سال به مجازاتهای انتظامی محكوم میشوند خودداری كند

- اینگونه كارشناسان رسمی میتوانند پس از مدت ۲ سال از تاریخ لغو پروانه مجدداً تقاضای تمدید پروانه نمایند مگر اینکه به مجازات انتظامی محرومیت دائم یا موقت از اشتغال به امر كارشناس رسمی محكوم شده باشند.

## ماده ۲۵

- هرگاه رئیس قوه قضاییه یا وزیر دادگستری یا ۳ نفر از اعضای هیئت مدیره هر کانون (در مورد کارشناسان کانون مربوطه) از سورتار یا اعمال منافی با شئون و حیثیت کارشناسی کارشناسان رسمی اطلاع حاصل کنند - میتوانند با ارائه ادله خود از دادگاه انتظامی تعلیق موقت کارشناس را تا صدور حکم قطعی بخواهند - در این صورت دادگاه مزبور خارج از نوبت رسیدگی و مستند به دلایل ابرازی رای مقتضی صادر میکند.
- - دادسرای انتظامی کانون مکلف است ظرف ۳ ماه از تاریخ وصول حکم تعلیق موقت - به اتهامات رسیدگی - ارسال به دادگاه انتظامی جهت صدور رای - مرجع رسیدگی به تجدید نظر خواهی - دادگاه تجدید نظر کارشناسان رسمی تهران ( ۱ - حقوقدان ۱۰ سال سابقه به انتخاب رئیس قوه ۲ - رئیس شورای عالی یا نماینده وی ۳ - یک نفر کارشناس در رشته مربوطه به انتخاب شورای عالی )

## ماده ۲۷

- هیئت مدیره کانون در صورت احراز زوال وثاقت و شرایط مذکور در بندهای الف ب ج د ه ماده ۱۵ این قانون در مورد کارشناس رسمی به طور موقت از تمدید پروانه خودداری میکند - موضوع سریعاً باید به دادگاه انتظامی کانون اعلام شود.
- مرجع مذکور مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول - اتخاذ تصمیم - اعلام نظر نهایی به هیئت مدیره

## در ماده ۱۵ داریم



متقاضیان اخذ پروانه کارشناسی رسمی علاوه بر وثاقت باید واجد شرایط ذیل باشند:

- الف: متدین به دین اسلام یا یکی از اقلیتهای دینی در قانون اساسی و وفاداری به جمهوری اسلامی ایران
- ب: داشتن تابعیت ایرانی
- ج: نداشتن پیشینه کیفری موثر
- د: عدم اعتیاد به مواد مخدر
- ه: نداشتن وابستگی و سابقه عضویت و هواداری در گروه های غیرقانونی یا مخالف اسلام
- تبصره: وزارت اطلاعات مکلف است ظرف دو ماه مراتب استعلام را اعلام نماید.

• و: داشتن دانشنامه لیسانس یا بالاتر و حداقل ۵ سال سابقه کار تجربی در رشته مورد نظر متقاضی پس از اخذ مدرک تحصیلی مزبور- اگر در رشته مورد نیاز دوره تحصیلی کارشناس یا بالاتر وجود نداشته باشد داشتن لیسانس یا بالاتر در هر رشته +حداقل ۱۵ سال سابقه مرتبط کارشناس تقاضا شده

• ز: حداقل ۲۵ سال سن در پایان مهلت ثبت نام

• ح: موفقیت در آزمون علمی و تجربی و گزینه صلاحیت اولویتهای اخلاقی

• ط: گذراندن دوره کارآموزی به مدت یکسال تحت نظر کارشناس رسمی با سابقه بیش از ده سال سابقه کار (بعنوان کارشناس راهنما) با معرفی هیئت مدیره کانون

• ی: داشتن معافیت یا کارت پایان خدمت وظیفه عمومی

## ماده ۲۸

- رئیس هیئت مدیره هر کانون مسئول اجرای احکام قطعی دادگاه انتظامی و دادگاه تجدید نظر کارشناسان در مورد متخلفان میباشد.



## ماده ۳۷

هرگاه کارشناس رسمی به سونیت ضمن اظهار عقیده در امر کارشناسی برخلاف واقع چیزی بنویسد یا در اظهار نظر کارشناسی کتبی خود راجع به امر کیفری و یا حقوقی تمام ماوقع را ذکر نکند و یا برخلاف واقع ذکر کند جاعل در اسناد رسمی محسوب میگردد. همچنین اگر کارشناس رسمی در چیزی که جهت آزمایش در دسترس او گذاشته شود و با سونیت تغییر دهد- محکوم به مجازاتهای مقرر در ق م اسلامی است.

• اگر گزارش خلاف واقع و اقدام کارشناس رسمی و نیز خبرگان محلی در حکم دادگاه موثر واقع شود- محکومیت به حداکثر مجازات محکوم میشود

## ماده ۶۹ آیین نامه اجرایی کارشناسان رسمی دادگستری:

- در صورتیکه مراجع قضایی ادارات سازمانها نهادها بنیادها اشخاص حقیقی و حقوقی کارشناس رسمی از کانونها خودش باشند مکلفند دستمزد کارشناسی را در امور ارجاعی به حساب کانون واریز نمایند تا پس از کسر ۵ درصد سهم کانون و سایر کسورات قانونی مابقی به حساب کارشناس واریز گردد.
- تبصره: در صورتیکه حق الزحمه کارشناسی به هر علت در صندوق کانون تودیع نگردد مراجع مذکور مکلفند ۵ درصد سهم کانون را کسر و در وجه کانون واریز نمایند و به اطلاع کانون برسانند.
- کارشناسان نیز موظفند فهرست ۵ درصد وجوه مکسوره از حق الزحمه کارشناسی خود را به اطلاع کانون برسانند.
- تبصره: کارشناسان متخلف از مفاد این ماده در حکم مرتکبان خلاف شئون شغلی تصریح شده در بنده ماده ۲۶ قانون بوده و تحت تعقیب قانونی قرار خواهند گرفت .

## ماده ۷۰ آیین نامه اجرایی ق ک ک ر د

• در تخلفات انتظامی که دو سال از تاریخ وقوع آن منقضی شده و تعقیب نشده باشد و یا دو سال از تاریخ آخرین اقدام انتظامی آن گذشته و منتهی به صدور حکم نشده تعقیب موقوف خواهد شد.

# قوانین عمومی کارشناسان رسمی (منتخب)

- ماده ۹: در صورتیکه کارشناسان در عقیده خود اشتباه نموده و این اشتباه در اثر مسامحه بعمل آمده باشد -متخلف به سه ماه تا دو سال محرومیت +تعقیب حقوقی
- ماده ۱۰: کارشناس موظف است در موقع تعیین شده توسط مقام صلاحیت دار در جلسه دادرسی یا محلی که مقرر شده حاضر شود مگر عذر موجهی داشته باشد از قبیل فوت یکی از اقربای نسبی یا سببی تا درجه دوم از طبقه سوم و نیز موقعی که موانع خارجی غیرقابل رفع که اراده او در آن مدخلیت نداشته مانع از حرکت او باشد و در صورت امکان باید عذر خود را قبلا به اطلاع دادگاه با مقام صلاحیتدار برساند.
- ماده ۱۱: در صورتیکه کارشناس در دو یا چند مقام صلاحیتدار احضار شده و جمع بین اوقات ممکن نباشد حضور در دیوان جزا و جنایی مقدم است. در سایر موارد مقامی که وقت آن زودتر ابلاغ شده ارجح است که کارشناس مکلف است نسخه ثانی اخطار یا گواهی دفتر را ضمیمه لایحه یی که مینویسد نماید والا غایب متخلف محسوب خواهد شد.
- ماده ۱۳: کارشناس هنگام مراجعه مقام صلاحیتدار اگر جهت ردی موجود باشد مکلف است اظهارنظر نماید تشخیص کفایت یا عدم کفایت جهت رد با مقام ارجح کننده است ( جهات رد کارشناس همان جهات رد حاکم است)
- ماده ۲۴: هرگاه کارشناسی در وقت مقرر حاضر شود و بواسطه تخلف یکی از طرفین بواسطه عدم حضور یا عدم تهیه وسایل کار اجرای کارشناسی به تعویق افتد جبران تضییع وقت کارشناس و هزینه ای که کرده باشد به عهده طرف متخلف است.

# کارشناس باید صاحب رای باشد نه تابع رای:

- آیا کارشناسان در ارائه نظر خود صاحب اختیارند؟
- آیا به سوگند خود وفادارند؟
- آیا وفاداری به سوگند کارشناسی میتواند پرهزینه باشد؟....

# برخی مشکلات کارشناسی و کارشناسان:

• ماده ۵۸۸ ق م ا (تعزیرات)

• هریک از داوران و میزان و کارشناسان اعم از اینکه توسط دادگاه تعیین شده باشند یا توسط طرفین، چنانچه در مقابل اخذ وجه یا مال به نفع یکی از طرفین اظهار نظر یا اتخاذ تصمیم نمایند به حبس از ۶ ماه تا دو سال یا مجازات نقدی از ۳ تا ۱۲ میلیون ریال محکوم و آنچه گرفته است به عنوان مجازات به نفع دولت ضبط میشود.

## ماده ۲۶۷ آ د م :

- هرگاه یکی از اصحاب دعوی که از تخلف کارشناس متضرر شده باشد در صورتیکه تخلف کارشناس سبب اصلی در ایجاد خسارت به متضرر باشد میتواند از کارشناس مطالبه ضرر نماید، ضرر و زیان ناشی از عدم النفع قابل مطالبه نیست.
- **نکته:** در تعریف عدم النفع میتوان گفت: فردی در حال بدست آوردن منفعتی معین بوده که همه مقدمات مورد نیاز هم جهت تحقیق این موضوع آماده است. درچنین شرایطی ممکن است اتفاقی رخ دهد که مانع از این امر شده و اجازه ندهد که نافع مورد نظر وجود پیدا کرده یا اینکه فرد مالک این منافع گردد . مثلا مشخصی در شرکت کار میکند و از این راه کسب در آمد بدلیل غیرقانونی یا اشتباه از سوی ماموران انتظامی ممکن است از دریافت وجوهی که به عنوان حق الزحمه از کارفرمای خود دریافت میکند بی بهره بماند.
- در واقع گاهی عدم النفع ضرر محسوب میشود که در این صورت عبارتست از بی نصیب شدن از نفعی که به احتمال قریب به یقین در جریان عادی امور و اوضاع و احوال امید دستیابی به آن وجود داشته معقول و منطقی بوده است.

## عدم النفع :

• الف: **محقق الحصول** : شخصی جلوی گاراژی جوی عمیقی حفر کند و مانع از خروج اتومبیل های کرایه ای شود یعنی این شخص مانع رسیدن منفعتی شده که رانندگان آنجا بواسطه اتومبیلهایشان بدست می آورند.

• ب: **محتمل الحصول**: توزیع کننده روزنامه . روزنامه اعلان مزایده ملکی که درج شده را به مشترک آن روزنامه نمیرساند و شخص در مزایده شرکت نمیکند .شخص مشترک پس از اطلاع از این موضوع علیه توزیع کننده اقامه دعوی کرده و خسارت وارده خود را از او مطالبه میکند با این استدلال که اگر روزنامه به او رسانده میشد او در مزایده اعلان شده شرکت و برنده میشد و از آن مبلغ به عنوان منفعت استفاده میکرد. سپس بدلیل اهمال توزیع کننده روزنامه در انجام وظایف خود، وی باید خسارت ناشی از این عدم النفع را به مشترک روزنامه بپردازد.

• **چون شرکت در مزایده و برنده شدن محرز نیست -عدم النفع محتمل الحصول است و نمیتوان آنرا مطالبه کرد.**



# پرسشی که اینجا مطرح میشود این است که عدم النفع مال محسوب میشود و قابل مطالبه است یا خیر؟

- اگر عدم النفع را ضرر بدانیم براساس قاعده لاضرر عدم النفع قابل مطالبه است یعنی مقنن حکم وضع نمیکند که موجب ضرر به مردم باشد-هرکس موجب اضرار به دیگری شود باید آنرا جبران نماید.
- اما چنین نظری در قوانین فعلی پذیرفته نشده فقهای شورای نگهبان هم با این نظر مخالف بودند و اظهار مخالفت کردند.
- در حالیکه در جریان دادرسی تبصره ماده ۱۲ لایحه آیین دادرسی کیفری جدید در شورای نگهبان تاکید شده بود که عدم النفع قابل مطالبه است اما فقهای شورای نگهبان آنرا خلاف شرع دانسته و در نتیجه با حذف آن در اصلاحات مجلس -همچنان عدم النفع در قانون فعلی قابل مطالبه نیست.

•

# ماده ۲۱ الی ۲۸ ق ک ک د

۲۱ • : مرجع تعقیب تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی متخلف - دادسرای انتظامی هر کانون - دادستان از بین کارشناسان انتخاب-بوسیله مجمع عمومی - برای ۴ سال - دادیاران از بین کارشناسان رسمی به پیشنهاد دادستان و تایید هیئت مدیره-دادسرای انتظامی پس از رسیدگی به شکایات ارجاع - عقیده به تخلف- کیفرخواست صادر- درغیراینصورت - قرار منع تعقیب- قابل اعتراض ظرف مدت سی روز از تاریخ ابلاغ از طرف شاکی یا رئیس هیئت مدیره هر کانون از دادگاه انتظامی کانون مربوطه-رسیدگی و صدور حکم حقیقی مرجع تعقیب تخلفات انتظامی اعضای هیئت مدیره دادستان بازرسان - دادسرای انتظامی قضات

۲۲۰: تخلف کارشناس رسمی - عنوان یکی از جرایم  
مندرج در قوانین - دادسرای انتظامی مکلف است جهت  
رسیدگی به جنبه جزایی در اسرع وقت - اعلام به مراجع  
صالحه قضایی - چنانچه بر جرائم مزبور تخلف انتظامی  
داشته باشد - رسیدگی مطابق قانون و آیین نامه ها و  
اقدام لازم - تصمیم مراجع قضایی مانع اجرای مخابرات  
انتظامی نیست

- **۲۳:** مرجع رسیدگی به تخلفات انتظامی کارشناسان هر استان - دادگاه انتظامی مربوطه - اعضای دادگاه به مدت ۴ سال انتخاب میشوند.
- - یک نفر حقوقدان ده سال سابقه کار به انتخاب رئیس قوه قضائیه
- - رئیس هیئت مدیره یا نماینده ی هیئت مدیره به انتساب رئیس کانون
- - یک نفر کارشناس رسمی در رشته مربوطه به انتخاب رئیس کانون
- (ریاست دادگاه با عضو حقوقدان است)
- **تبصره ۱:** ریاست دادگاه عضو حقوقدان است.
- **تبصره ۲:** در صورتیکه نیاز به شعبه یا شعب دیگر داشته باشد - با درخواست کانون مربوطه - تصویب رئیس قوه قضائیه - ارجاع به شعبه یا شعب به عهده رئیس شعبه اول
- **تبصره ۳:** تصمیمات اتخاذ شده دادگاه انتظامی - با اکثریت آرا معتبر - انشا رای توسط یکی از اعضای اکثریت - ابلاغ توسط رئیس دادگاه
- **تبصره ۴:** تصمیمات دادگاه انتظامی از جانب هیئت مدیره کانون و از طرف محکوم علیه - ظرف یکماه از ابلاغ - قابل تجدیدنظر خواهی است
- **تبصره ۵:** تصمیمات دادگاه و دادسرا - بوسیله پست سفارشی به نشانی کارشناس - تغییر نشانی - کتبی اعلام شود - عدم اعلام - آخرین آدرس معتبر خواهد بود
- **تبصره ۶:** موارد رد اعضای دادگاه انتظامی - موارد رد دادرسان - در صورت وجود جهات رد - فرد دیگری معین میشود.
- **تبصره ۷:** رسیدگی به شکایت انتظامی کارشناسان - در صورت الزام کارشناسی مجدد - توسط سایر اعضای کانون - پرداخت دستمزد طبق تعرفه به عهده شاکی

## • ۲۴: مرجع تجدید نظر

• دادگاه تجدید نظر کاشناسان رسمی تهران متشکل از:

یک حقوق دان ده سال سابقه به انتخاب رئیس قوه قضایی

رئیس شورایعالی یا نماینده وی

یک نفر کارشناس رشته مربوطه به انتخاب شورایعالی

• ۲۵: اطلاع از سو رفتار یا اعمال منافی با شئون و حیثیت کارشناسی کارشناسان رسمی - توسط رئیس قوه قضائیه با وزیر دادگستری یا سه نفر از اعضای هیئت مدیره کانون با ارائه ادله خود- درخواست تعلیق موقت از دادگاه انتظامی تا صدور حکم قطعی- دادگاه خارج از نوبت رسیدگی و مستند به دلایل ابرازی رای قطعی مقتضی صادر می کند.

• دادرسی انتظامی مکلف است ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ وصول حکم تعلیق موقت- رسیدگی- ارسال به دادگاه جهت صدور رای -مرجع تجدید نظر-تجدید نظر کارشناسان تهران

۲۶• تخلفات و مجازات‌های انتظامی است ۱۳ مورد تخلفات/۶ مورد مجازات

۲۷• در صورت احراز زوال وثاقت و شرایط بندهای الف ب ج د ه ماده ۱۵ به طور موقت از تمدید پروانه خودداری-اعلام به دادگاه انتظامی-دادگاه انتظامی ظرف مدت ۳ ماه از وصول-اتخاذ تصمیم-اعلام نظر نهایی به هیئت مدیره کانون

۲۸• مسئول اجرای احکام قطعی دادگاه انتظامی و دادگاه تجدیدنظر کارشناسان در مورد کارشناسان مختلف-رئیس هیئت مدیره کانون

## ماده ۳۷ ق ک ک ر د

• هرگاه کارشناس رسمی با مسئولیت ضمن اظهار عقیده در امر کارشناسی برخلاف واقع چیزی بنویسد یا در اظهار عقیده کتبی خود به امر کیفری و یا حقوقی تمام مآوقع را ذکر نکند و یا برخلاف واقع چیزی ذکر کرده باشد-جاعل در اسناد رسمی محسوب میگردد. همچنین در چیزی که برای آزمایش در دسترس او گذاشته شده با سونیت تغییر بدهد به مجازاتهای مقرر در ق م ا محکوم میشود و اگر گزارش خلاف واقع و اقدامات کارشناس رسمی در حکم دادگاه موثر واقع شده باشد-حداکثر مجازات در قانون محکوم میشود



• \*هر فرد حقیقی و حقوقی میتواند به هر دلیل موجه یا غیرموجه و البته بدون پرداخت هرگونه هزینه ای بر علیه کارشناس طرح شکایت و حتی ایراد تهمت و افترا نماید و جنبه تلخ آنجاییست که کارشناس پس از تبرئه از موارد اتهامی قانوناً حق شکایت متقابل و درخواست اعاده حیثیت را ندارد.

• هرچند همکاران کارشناس در حدود بیش از ۹۰ درصد تبرئه میشوند اما - وقت تلف شده - نوشتن لایحه دفاعیه - مراجعات متعدد به کانونجهت پیگیری موضوع و جوابدهی به مسئولین مربوطه - ایجاد مشغله ذهنی و حتی صرف هزینه بیشتر از دستمزد دریافتی و در مواردی نیست و نابود شدن تمامی اندوخته های مالی یا حیثیتی کارشناس متاسفانه خواهیم بود.

• بنابه همین دلایل بسیاری از کارشناسان جهت دوری از مصائبی که شکایت برای آنها ایجاد میکنند ترجیح میدهند پیرو جمع باشند و از هرگونه نظر به متضاد و حتی متفاوت با دیگر کارشناسان پرهیز نمایند.

• \*تقریباً در تمامی قوانین مرتبط با ارجاع کار-اختیار انتخاب کارشناس با مرجع ارجاع کار است. این مجوز موجب شده تا عمده سازمانها ادارات و نهادها به کارشناسانی ارجاع کنند که تابع خواسته ها و نظریات آنها بوده و تامین کننده منافع آنها باشند. در صورت تخطی هم براحتی از لیست آن مرجع حذف میشوند. متأسفانه دیده شده که کارشناسانی وجود دارند که بنابه مشکلات و جهت گذران زندگی مجبور به همکاری به اینگونه ادارات و هستند...

• \*کارشناسی فرمول پذیر نیست و در یک موضوع واحد نظرات میتواند متفاوت باشد مشکلات کارشناسان در مواردی که قانون ابهام داشته یا ناقص بوده حادثر هم میشود و این کاستی های قانون متأسفانه مشکلات عدیده ای را برای کارشناسان بوجود آورده است. بهمین دلیل است که کارشناسان در اکثر موارد سعی می نمایند از ارائه نظریه های متفاوت با نظر غالب دوری کنند بازخوردهای احتمالی در امان باشند

- \*علیرغم تعریف کارشناسی در اولین قانون مصوب در ایران (سال ۱۲۹۰) اما متأسفانه شکل های کارشناسی تاکنون موفق به سازماندهی علمی در موضوعات کارشناسی نشده و اکثراً تجربیت بصورت لسانی به دیگر کارشناسان منتقل میشود. خبری از کتب و نشریات و مجلات تخصصی کارشناسی سازماندهی شده تخصصی وجود ندارد و بالطبع آن آرای صادره توسط دادگاه های انتظامی نه براساس و مبنای علمی و مکتوبات پژوهشی ، بلکه غالباً براساس تفسیر به آرای دادرهای انتظامی صادر میگردد. این نقیصه کارشناسی موجب دوری و پرهیز کارشناسان از ارائه نظریه مستقل و شجاعانه میشود.

- \*بعضا در بحث صلاحیتهای کارشناسی مشاهده میشود که صرف داشتن سابقه تقویمی و نه اساس لیاقت و توانایی های علمی و دانش و تجربه و ایضا گذراندن ادوار علمی خاص اعطا میشود- مطمئناً در چنین شرایط هم نمیتوان انتظار دور نظریه مستدل متقن و علمی و قاطع و مستقل داشت.

- \* ماده ۲۶ ق ک ر د برای کارشناسی حکم شمشیر دارد ماده ای که تعریف تخلفات کارشناسی در آن با ابهامات زیادی نگارش شده و براحتی میتوان باستناد یکی از بندهای آن هرکارشناسی باهرعملکرد و باهر نظریه ای محکوم نمود.

• در نهایت با اشاره فوق به اندک موارد موجود در بحث مشکلات کارشناسان قانون صریح جامع و بازنگری ژرف قانونی موجود اولین و مهمترین و موثرترین اقدام انجام شده باید اصلاح تبیین و تصویب قانون فنی علمی صریح کارشناسان رسمی باشد تا خدای نکرده شاهد استعفا و از دست دادن این نخبه های توانمند و فنی و بازوهای موثر قوه قضائیه نباشیم و بتوانیم محکم و استوار صاحب رای باشیم و نه تابع رای



# با آرزوی موفقیت

• پنجشنبه ۱۳۹۹/۰۶/۲۰